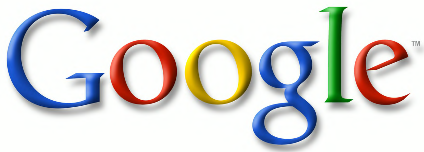

13

Svenska Theatern. № 60.

HURU TIDEN FÖRÄNDRAR.

Dramatisk Skizz med Sång,

i

Trenne Perioder.

Swenskt original

af

F. HEDBERG.

STOCKHOLM, 1856.

ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Pris: ~~16 sk.~~ b:ko.

-:50

Jemlikt Kongl. Maj:ts Nåd. Förordning af d. 20 Juli 1855, ega de, som i landsorten önska gifva denna pjes, att derom öfverenskomma med författaren, hvars adress är Bokhandlaren Herr Albert Bonnier i Stockholm. Alla eftertryck af sångerna förbjudas.

HURU TIDEN FÖRÄNDRAR.

Dramatisk Skizz med Sång,

i

Tvenne Perioder.

Swenskt original

af

F. HEDBERG.

STOCKHOLM, 1856.

ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Personerna.

I första Perioden:

CARL HAMRÉN,
KNUT ALM, } Studenter.
SIGURD RAHM,
EN KYPARE.

Händelsen föregår på en källare i Stockholm.

I andra Perioden:

HAMRÉN, professor.
ALM, hofrättsråd.
RAHM, skollärare.
KÄLLARMÄSTAREN.
CHARLOTTA, uppasserska.
EN KYPARE.

Händelsen föregår 30 år sednare på samma källare.

FÖRSTA PERIODEN.

En gammalmodig, något nedrökt källarsal. På ena sidan disken med tillbehör. Rundtomkring bord och stolar; några tidningar på borden. En lampa i taket, och i ett hörn en piphylla med pipor.

FÖRSTA SCENEN.

Kyparen (*håller på att laga i ordning en liten bål*). Se så der ja! nu litet mera jamaica! (*Tar ned en butelj.*) Jag kan just undra om den der är god! (*Smakar på den.*) Usch ja, den står i mantal! Se, det är alltid säkrast att profva varan först, för studenterna ä' kinkiga ... de känna till saken, ska' jag säga!

En röst (*från höger*). Calle!

Kyparen (*springer till dörren*). Källarmästarn!

Rösten. Du kan skrufva ned lampan litet, tills någon kommer!

Kyparen. Jaha! (*Afsides*) Snålvarg!

Rösten. Och om herrarne sedan ta' en bål till, så gör du den svagare ... begriper du?

Kyparen. Jaha! (*Afsides*) Det visste man förut.

Rösten. Det är bra, min gosse ... ta' hit konjacken!

Kyparen (*hemtar en butelj, som han lemnar in*). Jo, det är alltid slutet på visan, det. Herre Gud, den som vore sin egen ändå!

Sång.

(Melodi: *När månen vandrar på himlen blå* &c.)

När jag får torka de många glas
Och laga toddarna rara,
Och se här dagligen nytt kalas,
Och glada menskor en skara,
Jag tänker alltid: hvad det är tråkigt
Att lefva dagarne fram så bråkigt,
Och blott se på!

Visst ser jag sexor förutan tal
Och bålar sedan otroligt!
Men min traktering ä' fan så skral
Och aldrig får jag ha' roligt!
Det lif som njutes utaf så mången,
Jag någon gång under aftonsången
Blott får se på!

Men vänta mig! Om en fem, sex år
Skall jag min egen ock blifva!
Ej inom disken jag då mer står
Nej, gatan kring skall jag drifva,
Och lefva godt och bli fet och trinder, —
Ja hvarochen, som ej har förhinder
Skall få se på!

Ja, det skall bli ett lif, det lofvar jag.

ANDRA SCENEN.

DEN FÖRRE. RAHM.

Rahm (*från fonden, vårdslöst klädd, kastar mössan på ett bord, och slår sig sjelf ned på en*

stol i förgrunden). Abends, kypare! Hur mår du, din lergök?

Kyparen. Tackar som frågar! Hur' mår magistern sjelf?

Rahm. Fan ä' inte magister! — Ha' inte de andra gubbarna synts till ännu?

Kyparen. Nej, herr kandidat.

Rahm. Kandidat kan du vara sjelf. — Gör bålen ordentlig, det råder jag dig till!

Kyparen. Ja, herr student.

Rahm. Det låter höra sig. Skrufva opp lampan och gå sedan att skaffa Aftonbladet!

Kyparen. Jaha! (*Skrufvar opp lampan, hvarefter han går.*)

TREDJE SCENEN.

Rahm. Det är således i qväll, som vi ska' ta' afsked af hvarandra. Hm! kommer att bli litet kuriöst för mig att resa ensam upp till Upsala igen. Hamrén är inom någon tid en välbeställd adjunkt i Lund; Almén har tagit hofrätten... och jag? Fy tusan, det förargar mig ändå när jag tänker derpå! jag har läst både för mycket och för litet, för att kunna taga någon examen. Jag har studerat lifvets bok, och glömt bort klassikerne. (*Efter en stunds tystnad.*) Nå ja, än se'n då, jag är likväl student, och det är det bästa af alltsammans.

Sång.

(Mel.: *Fredmans Sånger № 13.*)

Den glade studenten han lyckligast är,
Ty visheten bäst utaf glädjen han lär;
Och ingen foliant talar visdom så sann,
Som bålen, den rykande, varma, minsann!

Den som hänger näsan jemnt öfver sin bok
Och inte vet lefva, den är en stor tok:
Ty om också spränglärd i filosofin,
Förstår han ett ord ej af nöjets latin!

Väl vet han hur alla planeterna gå,
Hur många mil borta fixstjernorna stå;
Men sättet att brygga en bål utaf rack
Och fånga en tärna,—vet han det?—nej tack!

Den glade studenten blott på en sekund
Går säkrare framåt till lärdomens grund,
Af vänskap och kärlek, »cum laude» han får,
Och mera än Akademin han förstår!

FJERDE SCENEN.

DEN FÖRRE. KYPAREN.

Kyparen (*med en tidning*). Här är bladet!

Rahm. Tack! (*Tar tidningen och sätter sig att läsa.*) Mager! — nånå, det är inte så lätt att vara qvick och intressant hvarenda dag på utsatt tid. (*Läser.*) »Om det politiska tillståndet i Europa» — — nej, det intresserar mig inte.

Kyparen. Det är som med mig, det! Jag läser bara annonserna och följetongen!

Rahm. Jaså, du läser följetongen?

Kyparen. Ja, för jag ä' så rysligt romantisk af mig, så.

Rahm (*skrattande*). Så ser du ut! Nå, hvad finns nu i följetongen?

Kyparen. Jo det är en »schizz», som heter »Efter trettio år», och se den är litet bra den.

Rahm. Nå, vi ska väl se på den då! (*Läser.*)

K y p a r e n. Ja nog ska herr studenten tycka om den alltid. (*Går till disken.*)

R a h m. Besynnerligt! Till motto en citation ur fru Lenngrens gamla godbit: Pojkarne! (*Läser.*)

»De blifvit män i staten,
De fordna pojkarne,
Och kifvas nu om maten
Och slåss om titlarne.»

K y p a r e n (*tar sig ett glas öl*). Så går det till i krig. Hin till bryggare att korka ölet illa!

R a h m (*fortsätter*).

»Med fyrti år på nacken,
De streta med besvär
Tungt i den branta backen
Der lyckans tempel är.»

K y p a r e n (*för sig*). Herre Gud, den som vore der ändå!

R a h m (*allvarligare vid hvarje ord*).

»Hvad ger då denna tärnan,
Så sökt i alla land?
Kallt hjerta under stjernan,
Gul hy, — och granna band!»

(*Kastar ifrån sig tidningen.*) Nej, fru Lenngren! Der har du bedömt verlden orätt. Vänskapen kan icke vara fal för guld och lycka. Vänskapen, som förenade pojkarne, skall äfven förena männen, — och till slut ännu glädja gubbarne. — Tror du inte det också, Calle?

K y p a r e n. Jag vet inte så noga. I fjol var här en gosse lika gammal som jag, och vi voro mycket goda vänner medan vi voro kamrater.

R a h m. Nå?

Kyparen. Men sedan kom han till »Vinfatet» och blef öfverkypare, — och nu är han så närsynt, så han inte känner igen mig mera!

Rahm. Tyst pojke! Du vet inte hvad du säger.

Kyparen. Jo, min själ vet jag så! jag har bara druckit ett glas öl.

Rahm. Det vore ju ett pasquill mot hela menskligheten.

FEMTE SCENEN.

DE FÖRRE. ALM.

Alm (*från fonden, lugn och betänksam, med något utseende af »pluggare», försigtig äfven i sin glädje*). God afton Rahm, har du väntat länge?

Rahm. Åhnej, inte serdeles... hvarifrån kommer du?

Alm. Hemifrån; jag har hållit på hela dagen med att skrifva af gamla rättegångshandlingar.

Rahm. Hvad skulle det tjena till?

Alm. För förtjenstens skull... jag får 12 skilling arket af registratorn... det är visst inte något roligt göra, men man måste vara om sig.

Kyparen (*afsides*). Sa' han som stal galoscherna.

Rahm. Om nu Hamrén vore här också, så kunde man få sig ett glas och en pipa, och få prata hit och dit! Nå Alm, har du inträdt i tjenstgöring?

Alm. Ja i går. Kypare, ett glas svagdricka! (*Kyparen ger det begärda.*)

Rahm. Jo jo, en stackars auskultant får vara nöjd med att dricka svagdricka. Tänk hvilken evighet, innan du ens kommer så långt, att du får ett förordnande.

Alm. Det är visst sannt, men med tålamod öfvervinner man allt. Det har ju varit så för många före mig, och kommer att bli det för tusende efter mig.

Rahm. Kan du tycka det vara någon tröst, så är du lycklig! Men hör på kypare: sätt nu fram bål och glas... Hamrén är väl snart här.

Kyparen. Jaha!

Alm. Hvad kostar den der bålen?

Rahm. Det vet jag inte ännu... men det blir väl inte så blodigt.

Alm. Visserligen... men ett glas vanlig punsch kunde ha' varit nog.

Rahm. Nu på afskedsqvällen? Nej, bror! godt skall det vara... annars kan man så gerna dricka vatten.

SJETTE SCENEN.

DE FÖRRE. HAMRÉN.

(*Hamrén är mycket fin och putsad, glad, men med ett visst koketteri, liflig och framfusig.*)

Sång.

(Mel.: *Fredm. Ep. № 36.*)

Hamrén.

Nå ändteligen är jag då här,
Och tänk er hvad som händt mig:
Jag har på vägen hit blifvit kär!

Rahm.

Hvem har väl då upptändt dig?

Hamrén.

Ack, en flicka, kära bror,
Vacker som kärleksgudinnan!

Alm.

Nå, du vet väl hvar hon bor,
Den himmelskt sköna qvinnan?

Hamrén.

Tyst på tå, jag efter gick
Till framåt Drottninggatan.
Vips försvann hon der så qvick...
Det var en liten satan!

Rahm.

Och lång näsa
På din resa
Stackars bror, du fick alltså?

Hamrén.

Ja för fanken!
Men se tanken...

Alm.

Flyger dit ändå?

Rahm. Och du, den outtröttliga flickjägaren, lät afskräcka dig af en sådan motgång?

Hamrén. Hvad skulle jag göra? Jag kunde väl inte hålla mig fast vid henne heller, då hon var så god och ville bort!

Alm. Men att också springa efter en liten flicka på gatan!

Hamrén. Det anser du naturligtvis för oordentligt, du din väckarklocka! Punktliga och ordentliga menniskor, som göra allting efter vattenpass, ä' för odrägliga.

Alm. Så du talar? Skall man inte vara ordentlig?

Rahm. Seså, inte något bråk nu längre! Fram med bålen kypare, och låt oss vara glada!

Hamrén. Rätt taladt! Hörpå! det är väl champagne i bålen?

Kyparen. Ja vars, äkta Cliquot! (*Afsides*) Det ska' bli roligt att få höra deras prat.

Hamrén. Och så ljus på bordet, annars är det inte trefligt!

Alm. Slösare, det är ju lampa i taket!

Hamrén. Inte något knussel, herr blifvande millionär.

Alm. Jo, jag tackar jag.

Rahm. Blir du inte det, så är det inte ditt fel. (*Kyparen har under tiden framsatt bålen och tvenne stakar med ljus uti på bordet.*) Tag hit cigarrlådan också!

Kyparen. Jaha!

Hamrén. Fy! hvem kan röka sådana cigarrer? Se här ä' extra Havanna! (*Tar fram en bundt cigarrer.*) Se här gossar!

Alm. Inte röker jag så dyra cigarrer.

Hamrén (*skrattande*). Var lugn, bror, de gå inte med i repartitionen!

Alm (*tar hastigt en cigarr*). Nå, det var en annan sak.

Rahm (*till kyparn*). Och nu går du din väg!

Kyparn (*snopen*). Jaha. (*Afsides.*) Och jag som tänkte få höra något roligt. Vänta bara, jag blir väl också en gång min egen! (*Går.*)

SJUNDE SCENEN.

HAMRÉN. ALM. RAHM.

Rahm (*som slagit i glasen*). Seså gossar, nu börjar baletten! Med sång, som äkta studenter!

Sång.

(Melodi af *J. N. Ahlström.*)

När en student sig vederqvicker,
Hvad gör han, bröder, då?

De andra.

Han dricker.

Rahm.

Ja det är rätt! sitt glas han fattar
Och åt all verldens dårskap skrattar!

De andra.

Ja, gladt han skrattar!

Rahm.

Han lärt af grekiska klassiker
Att sorgen bort för drufvan viker,
Och derför —

Alm.

Han dricker —

Hamrén.

Det kändt är:

Alla tre.

Ty så göra alla studenter!

2.

Rahm.

Men när det blifver tomt på brickan,
Hvart skyndar en student?

De andra.

Till flickan.

Rahm.

Ja, så det är! han kärlek känner,
Allsmägtigt i hans själ den bränner!

De andra.

Ja, varmt den bränner!

Rahm.

Ty han har lärt utaf naturen,
Att kärlek höjer oss från djuren.
Och derför —

Alm.

Han älskar. —

Hamrén.

Det kändt är:

Alla.

Ty så göra alla studenter.

3.

Rahm.

För än' en sak hans hjerta glöder,
Och säg hvad är det väl?

De andra.

För bröder.

Rahm.

Ja det är rätt, bland vänners skara
Der är studenten godt att vara.

De andra.

Ja, godt att vara.

Rahm.

Der hvilar man från dagens möda
Och låter hjertats känslor flöda;
Och derför —

Alm.

Bland vänner —

Hamrén.

Det kändt är:

Alla.

Bäst trifvas de äkta studenter!

Rahm (*klingar med de andra*). Klang, gossar! (*De dricka.*)

Hamrén. Hvad ungdomstiden ändå är skön! Glädjens sol sprider sin värma i ådrorna, och förhoppningens underverld öppnar sig för det tjusta ögat.

Rahm. Förhoppningen, tror du då inte att den ljuger?

Hamrén. Nej bror, det är menniskorna, som beljuga den. På afstånd synes det efterlängtade skönt, kommet närmare, förefaller det oss vanligt, — se der hemligheten.

Alm. Derför skall man endast hoppas lagom.

Hamrén. Det vill säga, efter tumstock, menar du. — Men bort nu med alla dispyter, det är ju sista qvällen på länge, som vi äro tillsammans.

Rahm (*slår i*). Ja, och derför ska' vi inte skiljas utan tårar.

Alm (*som börjar bli lifvad*). Herre Gud, hvad det ändå är skönt att ha' en sådan bål, och sådana vänner som ni!

Rahm. Tycker du det?.. Hörpå gossar, jag har ett förslag att göra er!

De andra. Låt höra!

Rahm (*fattar tidningen*). Se här! Utur denna tidning har jag sugit en herrlig tanke. Den lögnaren påstår att inte vänskapen är evig och beständig.

Hamrén. Ä bas med lögnaren!

Alm (*hastigt*). Men rif inte sönder den!

Rahm. Låtom oss visa, att vänskapen inte delar andra känslors flygtighet, låtom oss träffas om trettio år!

Hamrén. Gudomligt!

Alm (*förtjust*). Prägtigt! (*Hastigt allvarlig.*) Såvida vi lefva.

Rahm. Det förstås. Gå ni in på mitt förslag?

De andra. Ja, ja!

Rahm (*i det de stiga opp och fatta hvarandras händer*). Således på detta ställe om trettio år!

Alla. Om trettio år! (*De klinga, dricka och sätta sig.*)

Alm. Men hör nu, är det inte gudlöst att så der liksom uppgöra ett paktum?

Hamrén. Det är ju fullkomligt i lagstil, min bror. — — Hvad det skall bli roligt att träffas som män, nästan som gubbar! Få se huru vi då se ut.

Rahm (*allvarligt*). Få se huru våra hjertan se ut! — Nå Hamrén, du reser således?

Hamrén. Ja min bror! jag reser till Lund för att emottaga min adjunktur. Men hörpå, låt oss omtala våra planer för framtiden!

Alm. Ja låt oss det!

Rahm. För att se efter trettio år om våra drömmar gått i fullbordan?.. Hvarför inte?

Hamrén. Börja du, Rahm!

Rahm. Nå, må göra!

Sång. (Melodi: *Marseljäsen.*)

Jag önskar icke guld och ära
I verklighet, bland dårars flärd,
Men frihetens banér att bära
Med mod inför en häpnad verld! :,:
Ja, gladt för ljuset vill jag strida
Och göra mig och verlden fri!
Förrän jag ville Cesar bli',
En Bruti qval jag ville lida!
  Ja, seger eller fall
  Mitt valspråk blifva må!
Om fallen är, mitt namn dock skall
  På minnets himmel stå!

Hamrén. Ah, du drömmer om sådana segrar! Stackars vän, bara du inte blir bedragen.

Rahm. Nej, jag känner inom mig tillräcklig eld för att sätta hela verlden i brand. Ser ni, mina vänner, kärlek, huslig lycka, det är för mig intet. Min ande älskar inte formernas band, den är oregelbunden som jag sjelf. Den älskar strid, och strid vill jag ha'!

Alm. Usch då! nej har helt andra och fredliga önskningar, jag!

De andra. Nå, låt höra!

Alm. Jaja, vänta litet!

Sång.
(Melodi: »*Mossbelupen hydda.*»)

1.

Stora pretentioner
Jag alls icke har;
Gerna verldens throner
Få för mig stå qvar,

Blott att hvarje
Ordinarie
I Hofrätten undangår,
Så att som notarie
Snart jag bergad står.

2.

Se'n jag tar en gumma
Med en half million,
Ty en mindre summa
Är för dårhushjon. —
Lefver sparsamt,
Tyst och varsamt
Och blir slutligt hofrättsråd —
Snart min »vase» tar, samt
Dito kungens nåd.

Hamrén. Ja, det är inte så illa. Du hör till de reella, liksom jag.

Rahm. Och kommer bestämdt att göra furore som en af de stilla i landena.

Ahlm. Ja ja, lugna, er ni gossar! »Den som kryper, kommer också fram.»

Hamrén. Ja, och kanske säkrast. Men hör nu på mig!

Sång.

(Melodi: Fredm. Sång № 39.)

1.

Mina vänner, jag vet och tror
Att på qvinnorna allt beror;
Kan man könet behaga bara,
Bör man säker om framgång vara. —
Lyckan sjelf ju en qvinna är,
Som blott hyllning och fjesk begär.

2.

Blott jag smickrar professorns fru,
Säkert är att, om i ett nu
Gubben lägger sin aysla neder,
Bums hans lärostol jag bekläder.
Blir se'n måg åt en stenrik prost,
Får prebende med råg och ost.

3.

Sedan är det så lätt, som fan
Att få Nordstjernan på kaftan;
Och om passande ämne brister
Bli — ecclesiastik-minister; —
Flyttas se'n från sin taburett
Till en biskopsstol, lugn och mätt.

Rahm. Det der är visst mycket bra, men hör nu gossar! Hvarifrån ha' ni tagit de der *förståndiga* tankarne?

Alm (*dricker*). Det är alltid bäst att vara förståndig, — tusan till punsch att vara god.

Hamrén. Dessutom, hvad gör det att åsigterna ä' olika, endast vänskapen är densamma?

Rahm. Det är sannt.

ÅTTONDE SCENEN.

DE FÖRRE. KYPAREN.

Rahm. Hvad vill du?

Kyparen (*med en biljett i handen*). Här är ett bref till Herr Hamrén.

Hamrén (*tar brefvet*). Det är bra! Hvem lemnade det?

Kyparen. En rasande söt flicka, herre! (*Afsides*) Men fan så hårdhändt!

Alm. Det är skrifvet på rosenrödt papper! Sådant slöseri!

Kyparen. Flickan väntar på svar.

Hamrén (*som läst brefvet, kysser det och stoppar det i sin ficka*). Helsa och säg att jag skall komma!

Kyparen. Jaha, herre.

NIONDE SCENEN.

DE FÖRRE, UTOM KYPAREN.

Rahm. Du tycks redan ha' börjat praktisera ditt system!

Hamrén. Ack, mina vänner, om ni visste! En liten förtjusande varelse, som nu för första gången lofvat mig ett möte, ni får ursäkta, men jag måste skynda...

Alm (*ser på sitt ur*). Ja, jag måste också gå hem. Jag har gjort mig till en regel att...

Rahm (*förargad*). Regla mig hit och regla mig dit. Ska' vi skiljas åt så snart, på sista aftonen?

Hamrén. Men, bästa bror, du inser väl att...

Alm. Och jag har lofvat mig sjelf...

Rahm. Må vara då. Men först måste vi tömma bålen. (*Slår i glasen.*)

Hamrén. Den kunde ha' tålt vid litet mera champagne.

Alm (*afsides*). Sådana frossare. Måtte kosta vackert, det här.

Rahm. Fatten nu edra glas, bröder! (*De fatta glasen.*) I detta sista glas dricka vi en skål för återseendets glädje, och för en vänskap fast och orubblig under alla skiften! — fast som granithällen.

De andra. Fast som granithällen!

Rahm. Må vi med lika varma hjertan återse hvarandra om trettio år!

Alla tre (*klinga*). Om trettio år!

Sång.

(Melodi: *Fredm. Sång* № 39.)

För vänskap, för vänskap,
Vårt varma hjerta slår,
Och lifligt den glöde
Ännu om trettio år!
Ingenting skall den kunna släcka,
Nej, genom tiden skall den räcka,
Kling, klang!
Kling, klang!
Ännu om trettio år!

Ridån faller.

ANDRA PERIODEN.

Samma källarsal som i den första, men nu betydligt moderniserad. Piphyllan och piporna äro borta. En större lampa hänger i taket, och borden äro elegant dukade. Disken ommålad och förändrad, &c. &c.

FÖRSTA SCENEN.

CHARLOTTE. KYPAREN.

(Charlotte, enkelt och smakfullt klädd, är sysselsatt att duka ett bord på högra sidan af scenen. Kyparen är sysselsatt innanför disken.)

Kyparen. Skynda sig ned, jungfru Lotten, — för i rappet är källarmästarn här.

Charlotte. Allting är redan i ordning.

Kyparen. Hvad fattas henne i dag, Lotten lilla... hon ser så ledsen ut?

Charlotte (*med bemödande att synas glad*). Mig? ingenting. Hvad är det för gäster, som väntas hit i dag, efter här göras så stora arrangementer?

Kyparen. Ja si det vet jag inte riktigt, men något stort lär det väl vara, för källarmästaren har sett mystisk ut i åtta dar. Och sedan så har jag lagat till en bål, som är reel vara, och det betyder något det, lita på mig.

Charlotta. Men vet inte Axel *hvad* det betyder?

Kyparen. Nej, om inte att källarmästarn ämnar gifta om sig.

Charlotta. Ah, han pratar!

Kyparen. Åh, hör på den bara! Tror inte Lotten att jag har ögon? Hvar gång källarmästarn ser på henne, så ä' han ackurat lik hökarns stora grå katt, när han får sigte på vår missa. Och så suckar han hvar gång han tar sig lilla »konjackarn».

Charlotta. Och Axel tror att... sådana galenskaper!

Kyparen. Det är så säkert som att två gånger två är fyra. Ska' vi slå vad? jag sätter opp min årslön mot en kyss att Lotten blir källarmästarefru.

Charlotta. Men det vill jag inte bli.

ANDRA SCENEN.

DE FÖRRE. KÄLLARMÄSTAREN (*något korpulent och rödbrusig, mycket viglig, samt med den öfvertygelsen att han är en mäkta lärd man... om denna roll spelas af olika person, bör man likväl i åtskilligt igenkänna kyparen från första perioden*).

Källarmästaren. (*Från höger.*) Nå, är allting i ordning efter tillsägelse?

Kyparen. Jaha, källarmästare.

Källarmästaren. Jag frågade inte dig. Hur ä' det, Charlotta lilla, har du sett efter att allt är inom sin ordentliga »periferi»?

Charlotta. Jag förstår inte riktigt...

Källarmästaren (*afsides*). Hm! skada... hon har ingen bildning!... jo jo!... (*Högt.*) Jag menar att allt är på sin plats.

Charlotta. Jag tror det... jag har gjort allt efter bästa förmåga.

Källarmästaren. Det är bra, barn. Menniskans vilja står alltid i ett odisputabelt förhållande till hennes förmåga. Axel, ge mig en konjack!

Kyparen. Jaha. (*Sätter fram det begärda.*)

Källarmästaren (*tar konjacken*). Ser ni barn, det är ingen vanlig dag i dag! Det kommer att hända något på min källare, som... med ett ord, här kommer att firas en trettioårig sekularfest.

Charlotta. Hvad menar källarmästaren? —

Kyparen. Ah, det är källarmästarns födelsedag!

Källarmästaren. Tyst, dumskalle! Du kan gå ned i källarn och ta' opp vinerna så länge. Skynda dig!

Kyparen. Jaha! (*Afsides.*) Jag ger mig katten på att han friar nu! (*Går.*)

TREDJE SCENEN.

KÄLLARMÄSTAREN. CHARLOTTA.

Källarmästaren (*afsides*). Flickan är inte illa... hm!.. om jag skulle öppna mitt hjertas orangeri för henne. Hör! (*Högt.*) Hörpå Charlotta, du är en bra flicka, och jag har tänkt göra något för dig!

Charlotta. Herrn är alltför god, som...

Källarmästaren. Du vet hurusom en viss person sagt: det är icke godt att mannen är allena! Nu är detta visserligen meningen med männer i allmänhet, men med källarmästare i synnerhet. Alltså, i enlighet med naturens odisputabla lag, vill jag fråga dig en sak!

Charlotta (*afsides*). Skulle Axel ha' rätt? (*Högt*) Det är min skyldighet att svara er.

Källarmästaren. Visserligen!... Således, du är en qvinna af folket, men jag som sjelf utgått från detta folk, frågar dig nu enligt samvetets inre politik: vill du bli min hustru?

Charlotta (*förvirrad*). Herr källarmästare — — jag...

Källarmästaren (*patetiskt*). Svara flicka, ty det är icke godt att en källarmästare är allena!..

8 Sång.

(Melodi: »Hjertat.»)

1.

Af allt hvad jorden bär
Olyckligast dock är
Den källarmästarn här
Som ännu ungkarl är,
Ty husmamsell'n ej ömkan känner!
I köket plånas ut
All min förtjenst till slut;
Hon ter mot vänner,
Och steken bränner.

2.

Hon gör ibland också
Portionerna för små,
Och hvad man än befallt
På bordet kommer kallt,
Och derför gästen mig fördömmer;
I går qväll skräddar' Forss
I toddyn fick en mora —
Om den han drömmer,
Och aldrig glömmer!

3.

Hon skär en gaffelbit
— Som härifrån till hit! (*Mäter med handen.*)
Jag tål det längre ej,
Hon ruinerar mej
Och snart krediten höjer vingen!
Säg derföre ditt ja,
Och lofva mig att ta'
Med vigselringen
Snart hand om tingen.

Charlotta. (*Med återhållet löje.*) Kors så vackra verser; de ä' säkert af någon stor skald!

Källarmästaren (*sjelfförnöjd*). Tycker du det? . . nå, ja, det är jag som har skrifvit dem.

Charlotta. Kors! hvem kunde tro, att källarmästarn skulle vara poet.?

Källarmästaren. Jojo, man rår inte för sina behag. Du skulle ha hört mitt ode vid Breitfeldts död... det gick på den der vackra melodien: (*Sjunger*) »Statt stilla du yngling, och se dig väl före!» — — Men hvad svarar du på min fråga?

Charlotta (*afsides*). Det är bäst att vara uppriktig. (*Högt.*) Jag tackar så mycket för herrns godhet, men jag kan inte ha' den äran.

Källarmästaren (*förbluffad*). Hvasa? är det väl möjligt?... Hon afslår ett sådant tillbud... Axell, ta' hit en konjack! — jaså han är i källaren. (*Tragiskt.*) Olyckliga! då tar jag mig en sjelf. (*Går till disken och tar sig en konjack.*)

SJETTE SCENEN.

DE FÖRRE. HAMRÉN.

Hamrén (*fin och putsad; nyttjar glasögon med guldbågar. Håret gråsprängdt, men han färgade ö-*

gonbryn och polisonger. Tillgjordt ungdomlig. På fracken bär han Nordstjerne-Orden). Är det med värden på stället, som jag har den äran. — —

Källarmästaren. Jaha, till min herres »extraction.»

Hamrén *(för sig).* Löjlig persedel den der. *(Får se Charlotta.)* För tusan en söt flicka! God dag, mitt vackra barn! *(Klappar henne under hakan.)*

Charlotta *(nigande).* God dag, min herre!

Källarmästaren. Charlotta, gå ut i köket och se efter att allt är i ordning till beställningen!

Hamrén. Adjö, vackra unge!.. Kom snart tillbaka! *(Ser på henne begärligt.)* Förbannadt söt flicka!

Charlotta *(afsides).* Det är, oaktadt hans löjlighet, något som drager mig till honom. Besynnerligt — *(går till venster).*

FEMTE SCENEN.

HAMRÉN. KÄLLARMÄSTAREN.

Hamrén *(sätter sig).* Är den flickan er dotter?

Källarmästaren. Nej, visst inte! Hon är min fästmö.

Hamrén. Er fästmö? Ni är lycklig, min herre.

Källarmästaren. Jaha... åhja... såder efter tillfällighetens idé. Men hvad önskar min herre?

Hamrén. Ingenting ännu så länge; jag väntar på två gamla bekanta, som jag skulle träffa här i afton.

Källarmästaren. Hvad hör jag?

Hamrén. Mitt namn är Hamrén, professor i Lund, och Nordstjerneriddare!

Källarmästaren (*bockar sig djupt*). Ödmjukaste tjenare, herr professor... Så är jag nog lycklig att äga i mitt hus en af lärdomens perpendiklar. (*Pathetiskt.*)

Har intet minne från fordna dagar
Sagt eder hvem min ljusa bild nu är?
En turturdufva lik, som klagar
Bland spillrorna på minnets glada sfer!

Hamrén (*skrattande*). Ni är poet, herr källarmästare! nå ja, det är sannt, Bacchus har skapat många sådana. Men jag förstår inte rätt hvad ni menade.

Källarmästaren. För trettio år sedan stod jag i detta rum som ett lofvande källarmästare-ämne.. då var herr professorn student ännu; och då uppgjordes den sekularfest, som i dag firas under mitt låga tak.

Hamrén (*ser på honom noga*). Jaså, det var ni? Nåväl, jag har nu rest opp hit enkom för den der barnsligheten. Hvad man är löjlig när man är ung.

Källarmästaren. Det har herr professorn rätt uti.

Hamrén. Nå, ni är lycklig och nöjd!

Källarmästaren. Åhja... jag är lugn... jag lagar toddyar, poetiserar och läser tidningarne om hvardagarne, — om söndagarne lånar jag mitt ljus åt Bildningscirkeln... hvad skall man göra!

Hamrén. Och mina förra vänner... känner ni dem?

Källarmästaren. Åhja, såder som man under omständigheternas inflytande kan lära känna personer. Hofrättsrådet Alm går förbi här nästan alla dagar.

Hamrén. Och Rahm?

Källarmästaren. Han är en bildningens re-

presentant, och kommer ibland hit ifrån klassikernas dammiga böcker, för att taga sig en liten lasse.

SJETTE SCENEN.

DE FÖRRE. ALM.

Alm (*mager och torr; mycket sparsamt klädd; flintskallig och med smala polisonger som gå framåt mungiporna. Bär en liten lykta, som han ställer ifrån sig, sedan han blåst ut ljuset*). Hvar ä' källarmästarn? Här finns ju ingen matta utanför dörren! — Laga så att ingen rör min lykta. (*Ser på ljusbiten och säger afsides*) Tre och en qvarts tum... det ska man komma ihåg.

Källarmästaren (*till Hamrén*). Det är hofrättsrådet.

Hamrén. Hvaru? den der torra magra gubben? Fidonc! så han ser ut!

Alm (*går nedåt scenen*). Hvad är det der för en fiffig herre? — Källarmästare... ett glas vatten!

Källarmästaren. Med konjack, kanske?

Alm (*skriker*). Bara vatten!

Hamrén (*går fram till honom*). Är det väl den fordom så glade Almen, som jag ser framför mig?

Alm. Hvad behagas? skulle det vara?... (*Afsides*). Och jag som hoppades att ingen skulle komma.

Hamrén. Känner du inte igen mig?

Alm. Nej, jag har inte den äran!

Hamrén. Jag är ju Hamrén! Kom i min famn, gubbe!

Alm. Hamrén? Jaså, är det du? (*Afsides*). Han har Nordstjernan... då behöfver han ingenting... jag kan omfamna honom utan risk. (*Omfamnar honom.*)

Hamrén. Min kära bror, hvad tiden gått illa åt dig! Du ser ju ut som en gammal utsliten pergamentsbok.

Alm. Nå ja, du är inte för vacker du heller!

Hamrén (*stött*). Såå, tycker du det? Nå, du har väl redan din million, om inte mera... din lufver.

Alm (*afsides*). Hvad kan han mena med det? (*Högt.*) Kära bror, så du pratar... jag är fattig som en kyrkråtta.

Hamrén. Du säger så bara.

Sång.

(Melodi: Folkvisa: »*Jag ser uppå dina ögon*» &c.)

Jag ser uppå dina ögon
Att du har en half million!
Sjung då ej inför vännen
En så bedröflig ton!

Alm.

Men när som jag är döder
Och lagder uppå bår,
Få se om ej mitt sterbhus
Urarfva göra får!

Källarmästaren (*afsides*). Det skall han säga, som rår om tre hus på Ladugårdslandet.

SJUNDE SCENEN.

DE FÖRRE. RAHM.

Rahm. (*Från fonden, insvept i en gammal kappa, och helt och hållet vårdslösad till sitt yttre; tankspridd och sluten. Ibland glimmar likväl den fordna elden opp utur den bitterhet, som märkbart bör framhållas.*) Brr, kallt ute... God afton, källarmästare! Laga i ordning en liten varm »lasse» åt mig!

Källarmästaren. Strax, herr magister!

Hamrén (*till källarmästaren*). Hvem är den der ruskiga figuren?

Källarmästaren. Magister Rahm.

Alm (*som hört svaret*). Så han ser ut! Tänk om han vill låna pengar af mig...

Hamrén (*afsides*). I ett sådant tillstånd... Hm! jag får alltmera skäl att ångra den här gåleuskapen.

Rahm (*som tagit af sig kappan, går ned på scenen*). Trettio år i dag. — *Då:* ungdom, glädje och förhoppningar; *nu:* ålderdom, bräcklighet och uppvaknande. Hm... sådan är verldens gång! (*Får se de andra*) Förlåt mina herrar, jag trodde att jag var ensam, annars hade jag väl inte tänkt så högt.

Hamrén (*till Alm*). Det är väl bäst att vi ge' oss tillkänna.

Alm (*sakta*). Bara man inte riskerar någonting?

Hamrén (*i det de gå på hvar sin sida om Rahm*). Känner du inte igen oss, bror Rahm?

Rahm (*ser på dem anande*). Nej... jag vet inte... skulle det vara?

Alm. Känner ni... du inte igen oss?

Rahm (*fattar deras händer, och ser dem länge in i ögonen*). Är det möjligt? Ja, nu börjar jag spåra de gamla, kända dragen... Alm! Hamrén! (*omfamnar dem skiftesvis*). Drömmer jag inte... är det verkligen ni?

Alm. Visst är det vi! (*Afsides.*) Han förstör min rock!

Hamrén. Min gamle vän!

Rahm (*suckande*). Gamla, ni också? Jo jo! trettio år rista många fåror på en menniskas panna!

Källarmästaren (*förnumstigt*). Ja! för hvarje dag som går af vår lofvade lif, så bli vi äldre!

Rahm. Men edra hjertan äro de samma som förr. (*Lägger händerna på deras bröst.*) Huru? kallt och matt?... (*Dystert*) Ni ä' inte desamma som förr!

Hamrén (*träffad*). Hvad menar du? (*Afsides*) Han generar mig.

Alm (*afsides*). Han måtte väl aldrig komma och vilja ha' borgen.

Rahm (*för sig*). Men jag dåre, om jag lägger handen på mitt eget hjerta... är väl jag densamme som fordom? (*Fattar deras händer.*) Förlåt mig, jag är en gammal narr... men jag skall söka att i ert sällskap bli förståndig.

Hamrén. Alltid densamme. Men nu fram med bålen och låt oss dricka för den gamla vänskapen!

Rahm. Det är rätt, fram med bålen! Den skall gjuta nytt lif i de förtorkade ådrorna.

Källarmästaren. Jaha, strax på minuten. Charlotta! Axel!

Alm (*afsides*). Herre Gud, den som väl vore hemma ändå!

ÅTTONDE SCENEN.

DE FÖRRE. CHARLOTTA. KYPAREN.

Källarmästaren. Sesså barn, hjelp nu till att laga i ordning! Men qvickt skall det gå, som ett planetsystem! (*Bål och glas, samt stakar med ljus framsättas på bordet till höger.*)

Rahm. Herr Källarmästare! var inte herrn kypare här på stället för trettio år se'n?

Källarmästaren. Jo, det har sin regula rigtighet! Hade den äran te' vara med då själarnes förbund öfverlades vid glasens kulminationspunkt!

Rahm. Hvad menar ni?

Källarmästaren. Det vill säga, då herrarne för trettio år sedan — —

Rahm. Det är sannt, för tusan! Då skall ni också ha' ett glas med i laget!

Hamrén (*som under tiden slagit sina lofvar omkring Charlotta*). En liten förtjusande flickunge.. hon försonar mig något med arrangementerna.

Alm (*har under tiden gått att se om sin lykta*). Tre och en qvarts tum... bör räcka i morgon qväll också.

Källarmästaren. Nu är det i ordning, mina herrar! Du Charlotta, och du Axel, gå er väg... jag passar opp sjelf. (*Kyparn går; Charlotta ämnar följa honom.*)

Hamrén. Nej, stanna qvar, mitt vackra barn.. Hvad heter du?

Charlotta (*i det hon går fram*). Charlotta!

Hamrén (*klappar henne på kinden.*) Nåväl Charlotta, du skall bli vår Hebe!

(*De sätta sig omkring bordet.*)

Källarmästaren. Med herrarnes gunstiga tillåtelse, så... (*sätter sig.*)

Hamrén. Huru?

Rahm. Det var han som för trettio år sedan betjenade oss på detta samma ställe.

Hamrén. Det är sannt! (*Afsides.*) Fi donc! en källarmästare.

Rahm (*har slagit i glasen*). Och nu, fatten glasen, fastän med darrande händer, och låt oss höra om vi ännu kunna helsa Bachus välkommen i vårt lag! Hur' var det vi sjöngo för trettio år sedan? (*Söker att påminna sig.*)

»När en student sig vederqvicker,
Så — — —»

Nej, jag har glömt den! En annan sång då!

S å n g.

(Mel.: *Fredm. Epist.* № *36.*)

1.

Drickom vårt glas ännu på gamla dagar
Med samma fröjd som i vår ungdoms vår!
Väl minnets dufva uti hjertat klagar,
Väl ligger frost på månget smärtans sår!
Men måtte drufvan i glasena blänka,
Med purpur stänka
Aftonens rimfrost i vårt glesa hår!
Drickom för minnet af vår ungdoms år!

Chör.

Drickom för minnet af vår ungdoms år!

2.

Rahm.

Här sitta vi som vålnader tillsamman,
Vålnader bleka från en bättre tid.
Pulsen ej mera slår af fröjd och gamman,
Mattad den blifvit uti lifvets strid,
Men som om qvällen då solen sig sänker,
Återsken blänker,
Ännu i vester från den flydde Gud,
Så kläde minnet oss i glädjens skrud!

Chör.

Så kläde minnet oss i glädjens skrud! (*De dricka.*)

Hamrén. Det var en sorglig sång,... hvarifrån tog du den?

Rahm. Det kom af sig sjelf... (*Slår i glasen.*) Nu får någon af er föreslå en skål.

Källarmästaren (*stiger opp*). Mina herrar! ehuru sanningen är en vigtig ledamot af lifvets vädjobana, tager jag mig friheten att föreslå en skål... (*hostar*) en skål,... för den enighetsfulla andens inblandning i trettioåra besluts orubbliga principer!.. Mina herrar, utgången från folket, i blomman af min ungdoms April, såg jag... märkte jag... vill jag säga: tyckte jag mig se... vänskapen... enigheten, — som icke destomindre — — (*söker efter ord*) som... skål mina herrar!

Alla (*skrattande*). Bravo!

Hamrén (*afsides*). Den karlen är för odräglig! (*Högt.*) Hörpå, herr källarmästare! skulle jag få besvära er med att skaffa en butelj champagne till för att slå i bålen!

Källarmästaren. Ska' straxt säga till åt kyparen.

Hamrén. Men för att få den riktigt god, skulle ni inte sjelf vilja vara så artig...?

Källarmästaren. Mjuka tjenare, mycket mer än gerna! (*Går.*)

NIONDE SCENEN.

HAMRÉN. RAHM. ALM. CHARLOTTA.

Hamrén. Seså, mina vänner, nu kunna vi samtala litet mera ostörda.

Alm (*dricker ofta*). Mycket god bål, det här... (*Till Hamrén.*) Det är väl du som bjuder?

Hamrén. Ja visst! (*Afsides, föraktligt.*) Girigbuk!

Alm (*helt glad*). Mina gamla vänner! hvad jag är glad att återse er!

Rahm. Nå hur' är det, ä' ni nöjda med er verld?

Hamrén. Ja, jag har inte något skäl att klaga.

Alm (*suckande*). Man får krångla sig fram. Än du sjelf?

Rahm. Mig ska' vi gömma till sist. Tala nu om hur du har det.

Alm (*upprymd*). Jag är åtminstone i ett fall att afundas!..

Sång.

(Melodi af *J. N. Ahlström.*)

1.

Jag har mitt lugna bröd,
Och det intill min död, —
I Svea hofrätt.
Och ogift är jag med,
Och lefver i all fred
Som Svea hofrätt.

2.

Jag går hvar dag, så der
När klockan elfva är,
Till Svea hofrätt.
Der bjuder mig med krus
Hvar häradshöfding snus —
I Svea Hofrätt.

3.

När så jag sutit har
En timma eller par

I Svea hofrätt;
Jag till min middag går
Så lugn, som »Birger» står
Vid Svea hofrätt.

4.

Men jag är nöjd ändå
Blott jag får lunken gå
Till Svea hofrätt!
Stolsdynan vittne bär
Att jag var — stationär
I Svea hofrätt!

5.

Så lefver jag mitt lif,
Och har till tidsfördrif
Min Svea hofrätt.
Och går det exellent
Jag dör som president
I Svea hofrätt.

Rahm. Gratulerar dig till ditt epitafium, bror hofrättsråd! — Nå, och du Hamrén?

(*Charlotta blir uppmärksam vid namnet Hamrén.*)

Hamrén. Jag är gift, mina vänner, och lyckligt gift ändå. Min hustru medförde i boet omkring hundratusen riksdaler.

Alm (*suckande*). Lyckliga karl! (*Hastigt vändande sig om*) Lyktan måtte väl stå qvar? Jo, Gud ske lof!

Hamrén. Dessutom har jag nu i nära tjugo år varit professor i de moderna språken i Lund, och jag är rätt nöjd med min verksamhet.

Sång.

(Melodi af *J. N. Ahlström.*)

1.

Jag sitter i Lund på min lärostol
Och lyser så klar som en morgonsol
Uti de moderna språken;
Jag är liberal uti tänkesätt
Men spelar en annan visa helt lätt
Endast magten vill hartza på stråken!

2.

Det lärde jag mig, då mitt rektorat
Mottogs af ett skallande »pereat,»
Men nu min tanke jag döljer!
Och som hvar professor i gamla Lund
Jag makligt och lungt från stund till stund
Med den urgamla slentrian följer.

3.

Och blott jag ett biskopsstift ledigt vet,
Jag gifver en middag splendid och fet
Åt ortens honoratiores;
Och en gång jag lyckas nog att det få,
Ty ser ni, god vänner, jag tänker så:
»Illis quorum meruere labores!»

Alm. Jaså, du spekulerar åt det hållet, bror!

Hamrén. Ja, jag känner att jag är född till biskop! (*Till Charlotta.*) Kom hit och slå i glasen, mitt barn!

Charlotta (*afsides*). Hamrén! Skulle det vara möjligt? (*Slår i.*)

Hamrén (*fattar henne om lifvet*). Du ser på mig så forskande, mitt barn, — det der kunde göra mig egenkär!

Charlotta. Åh, min herre.

Alm. Nå Rahm, du som förr hade så djerfva planer, hvad säger du?

Rahm (*med ironi*). Att jag numera har blifvit förståndig, och att jag tänker så här:

Sång.

(Melodi: *Fredm. Ep.* № *34.*)

1.

Hvartill tjenar det att bråka
Ständigt om att framåt gå?
Får jag ej på jernväg åka
Tar jag väl rapphönan då!
Och vill friheten ej lysa
På det land, som jag bebor,
Ej behöfver jag dock frysa
Endast jag har pels och skor.

2.

Om Europa och dess kungar
Hjelpa, eller ej, Turkiet,
Och om stridens åska ljungar —
Jag är lugn — det hörs ej hit.
Hvad rör mig väl politiken
Eller en uppoffrad stat?
Mer än alla verldens riken
Är för mig min middagsmat.

3.

Ja, jag blifvit har så fredlig
Och jag hatar strid och kif,
Uti farfars spår, *beskedlig*,
Vill jag lunka fram mitt lif!
Blir blott domen öfver dödan:
»Han var en förståndig man!» —

Och jag till min död har födan,
Får vår verld gå som den kan!

Hamrén. Huru, är detta den fordne frihetshjeltens språk?

Rahm (*bittert*). »Tempora mutantur, et nos — —

Alm (*faller in*). Mutamur in illis»... (*Fattar hans hand.*) Tack bror! Gud välsigne dig för det du blifvit förståndig.

Rahm (*dricker*). En skål för förståndet. Eller hur, bror Hamrén?

Charlotta (*afsides*). Återigen detta namn.

Hamrén. Ja... åhja! visserligen.

Rahm. Nå, är du lika stor flickjägare ännu, som förr i verlden? Mins du för trettio år se'n, det der brefvet som du fick?

Hamrén. Ah, från den lilla Marie Holm?... åhja, det var en ganska söt flicka, men ändå ett intet emot en som jag några år sednare lärde känna... en viss Charlotta Lindell.

Charlotta (*afsides*). Store Gud! hvad hör jag?

Hamrén. Kan ni tänka er att jag var ursinnigt kär i henne under fyra års tid... hon bodde då i Lund.

Charlotta (*med ett utrop, i det hon skyndar fram till Hamrén*). Min far!

Hamrén (*ytterligt förvånad*). Hvad?.. hvad?

Alm och Rahm. Hennes far?

Charlotta. Ja, min far, som jag förgäfves sökt i så många år. Min mor lemnade mig på sin dödssäng ett bref, deri hon yppar för mig, att min far var en docent i Lund vid namn Hamrén.

Hamrén (*som hemtat sig*). Förlåt, mitt vackra barn, men det finnas flera än jag med det namnet, — och jag kan inte ha' den äran att...

Charlotta. Nej, jag bedrar mig inte... mitt hjerta säger mig att det är ni.

Hamrén (*afsides*). Hvilken obehaglig händelse.. tänk om min hustru fick reda på... (*Högt.*) Men hvad har du för bevis!

Charlotta. Min mors bref, och hon kunde icke i detta ögonblick säga en osanning för sitt barn!

Alm (*afsides*). Här blir kanske barndop..., jag tror att jag knallar mig utaf.

Rahm (*afsides*). Aj aj, min vän Hamrén, det der var en ful historia!

Hamrén (*afsides*). Det är bäst att hålla god min, så länge. (*Högt.*) Nåväl mitt barn, vi ska' undersöka, och om dina uppgifter ä' sanna, så skall jag för dig göra allt hvad jag förmår.

Charlotta. Jag begär endast er ömhet min far... jag har så länge måst sakna den!

Rahm (*afsides*). Det goda barnet.

Alm (*afsides*). Dumma kräk! hon begär alldeles för litet.

Hamrén (*omfamnar henne*). Gerna, min flicka.. jag älskar dig af allt mitt hjerta! (*Afsides.*) Ah nu påminner jag mig att källarmästaren talade om giftermål. På det sättet kan jag rädda mig från den här obehagliga affären.

TIONDE SCENEN.

DE FÖRRE. KÄLLARMÄSTAREN.

Källarmästaren (*med en butelj champagne, som han slår opp, och häller i bålen*). Seså, här är

nu en butelj äkta Cliquot!... (*Får se Charlotta i Hamréns famn.*) Hvad för slag? ser jag dubbelt, eller...

Hamrén (*till Charlotta*). Lemna oss ett ögonblick, mitt barn. Jag vill tala med din husbonde.

Charlotta (*sagta*). Jag går, min far! (*Går.*)

ELFTE SCENEN.

DE FÖRRE, UTOM CHARLOTTA.

Hamrén (*afsides*). Jag måste smickra honom. (*Högt, i det han går till bordet.*) Herr källarmästare, vill ni inte dricka ett glas med oss?

Källarmästaren. Tackar ödmjukast, men jag tyckte när jag kom in, att ni...

Hamrén (*afbrytande*). Låt oss dricka en skål för den, som för trettio år sedan åskådade afslutandet af vårt vänskapsförbund.

Rahm (*fattar glaset*). Gerna.

Alm (*likaså*). Hm! (*Afsides.*) Hvilket slöseri med ord.

Källarmästaren. Mina herrar! jag är syrprenant tacksam... (*Hastigt till Hamrén.*) Men jag tyckte att ni...

Hamrén (*afbrytande*). Källarmästarens skål! (*De dricka.*)

Källarmästaren. Mina herrar! jag är utom mig af rörelse och inflytande af er vänliga apropos i fråga om denna skål, hvars hederlighet...

Hamrén (*sakta, i det han för honom med sig på scenen*). Låt mig tala ett ord med er!

Källarmästaren (*förbluffad*). Jaha.

Rahm (*för sig*). Jag anar hvad han ämnar göra.

Alm (*dricker*). Gudskelof att det ingenting kostar!

Hamrén (*till källarmästaren*). Ni ämnar gifta er med den der flickan?

Källarmästaren. Jaha.

Hamrén. Det ligger i mitt intresse att detta sker så fort som möjligt. Jag har ett förslag att göra er.

Källarmästaren. Hvad menar ni?

Hamrén. Flickan har fått några griller i sitt hufvud; med ett ord jag är angelägen att hon får annat att tänka på.

Källarmästaren. Jag förstår.

Hamrén. Kom med mig i nästa rum, så skall jag förklara saken närmare för er. (*Högt till de andra.*) Roa er en stund på två man hand; jag är straxt tillbaka. (*Går, åtföljd af källarmästaren.*)

TOLFTE SCENEN.

ALM. RAHM.

Rahm (*afsides*). Jag har lust att känna min vän Alm på pulsen. (*Högt.*) Nå min kära bror, du är således rik, du?

Alm (*hoppar till af förskräckelse*). Jag? är du galen?

Rahm. Åh, se så, hvarför förställa dig för en vän, om man skulle föreslå dig att ...

Alm (*som förut*). Det vore inte värdt ... inte alls värdt!

Rahm. Men du vet ju inte hvarom frågan är?

Alm (*afsides*). Den ormen, jag anar det. (*Högt.*) Kära bror, jag är fattig som Lazarus.

Rahm. Ja, men ser du... jag tänkte föreslå dig ett sätt att kunna få 40 procent på dina pengar.

Alm (*lurande*). Hvad säger du?

Rahm. Och dessutom fullkomlig säkerhet... Ser du, jag vet en man, som just nu behöfver ett större kapital, emot inteckning och bolag i en lönande rörelse.

Alm (*helt och hållet öra*). Är det möjligt... hur' mycket behöfver han?

Rahm. Det vet jag ännu inte så noga, men jag skall närmare höra efter. Du disponerar väl i alla fall inte så litet?

Alm. Åhnej, i förtroende sagdt så... (*Fattar ett glas.*) Min hjertans bror, låt mig dricka med dig!

Rahm (*tvärt*). Nej!

Alm (*häpen*). Hvasa? vill du inte?

Rahm. Nej, ty nu känner jag dig... du är en lumpen varelse.

Alm (*afsides*). Vänta mig, det skall du få betala.

TRETTONDE SCENEN.

DE FÖRRE. HAMRÉN.

Hamrén (*afsides*). Hon är verkligen min dotter... jag har läst brefvet... Men källarmästaren har lofvat mig att gifta sig med henne. (*Högt.*) Förlåt att jag har dröjt... jag hade en vigtig sak att uppgöra.

Rahm. Nå, är hon din dotter?

Hamrén. Ja, så ser det ut.

Rahm. Och hvad ämnar du göra för henne?

Hamrén. Jag har skaffat henne en bra man i källarmästaren.

Rahm. Den gamle narren.

Hamrén. Hvad vill du att man skall göra? Man kan väl inte ruinera sig för en ungdoms dårskaps skull, heller?

Alm. Det har Hamrén mycket rätt uti.

Rahm. Jaså... Men hörpå, bror Hamrén... jag har en sak att bedja dig om...

Hamrén (*afsides*). Jag anade det. (*Högt.*) Och hvad då, min vän?

Rahm. Du vet att jag är en fattig skollärare, ty lyckan har inte varit mig så bevågen, som er båda.

Hamrén (*allt kallare*). Och vidare?

Rahm. Du som är professor, kan, om du vill, skaffa mig en sorgfri ålderdom. Du vet att jag har tillräckliga kunskaper... skaffa mig derför en liten syssla, som är tillräcklig för mina få behof.

Hamrén. Jag skall se till hvad jag kan göra.

Rahm. Detta är inte ett svar åt en vän... så svarar man hvarje tiggare.

Hamrén. Vän?.. Det är visst mycket bra, men du inser väl att... kort sagdt, jag skall försöka,.. vi få tala derom mera en annan gång, nu måste jag lemna er. (*Hemtar sin kappa.*)

Alm. Ja, och jag måste gå hem. (*Hemtar sin lykta.*)

Rahm. Jaså, ni ha så brådtom nu. Nå bror Alm, skulle du heller inte vilja göra något för mig?

Alm. Kära bror... jag är fattig... jag är mycket fattig.

Rahm. Ja, ni har rätt båda... ni är fattigare än jag... ty ni ha inte något hjerta.

FJORTONDE SCENEN.

DE FÖRRE. KÄLLARMÄSTAREN. CHARLOTTA.

Hamrén (*tar fram pengar*). Se här betalning för bålen.

Källarmästaren. Tackar ödmjukast, herr professor.

Charlotta. Huru min far, ni går?

Hamrén. Mamsell, jag vill förlåta er det misstag ni begått, emedan jag har öfverseende med er ungdom. Akta er likväl att fortsätta med edra osanningar, ty då...

Charlotta. Huru... detta språk...

Hamrén. Jag hoppas att ni förstår, och lyder det. Se här dessutom en person, som lofvat mig att bli för er mera än en far... en make.

Charlotta. Men jag ger aldrig mitt samtycke.

Hamrén. Det qvittar mig lika. Farväl Rahm, sök opp mig framdeles, om ett par månader, och vi få se!

Rahm. Tack! jag ämnar inte genera dig.

Hamrén. Som du vill då.. Man är sin egen lyckas smed..., du har försummat att smida — det är så verldens gång. (*Afsides*) Det är följden af att man är galen i sin ungdom. (*Går.*)

Alm (*som tändt ljuset i sin lykta*). Hörpå, bror Rahm! jag vill inte bedja dig att helsa på mig, ty jag har en bandhund som biter alla som han inte känner. (*Afsides.*) Jag måste skynda mig så att jag inte bränner opp mer än en tum på vägen. (*Högt*) Adjö! (*Går hastigt.*)

FEMTONDE SCENEN.

RAHM. CHARLOTTA. KÄLLARMÄSTAREN.

Rahm (*ser efter dem*). Min sista illusion.

Källarmästaren (*förnumstigt*). Detta är följden af lifvets princip i jemförelse med ungdomens poesi. Herre Gud, ja!

Rahm (*till Charlotta*). Hörpå mitt barn! jag är gammal och behöfver ett väsen, som älskar och vårdar mig. Vill du bli' min dotter?

Källarmästaren. Men...

Charlotta. Ack, min herre!

Rahm. Seså, mitt barn, mitt enkla bröd skall nog räcka till åt oss båda.

Charlotta (*med glädje*). Så har jag tänkt mig en far.

Rahm. Kom mitt barn! Din barnsliga kärlek skall hålla mig skadeslös för mina svikna förhoppningar.

Källarmästaren (*afsides*). Och jag tar mig en konjack, så är jag lugn.

Rahm (*för sig*). Förlåt mig att jag misstrodde dig, fru Lenngren. Du kände verlden bättre än jag..

Sång.

(Melodi: »*Pojkarne*» af Fru Lenngren.)

Ack, huru rätt du hade
Det inser jag först nu,
Hvad du om lyckan sade,
Det var blott sanning ju!
(*parlando.*)
»Hvad ger då denna tärnan
Så sökt i alla land?
Kallt hjerta under stjernan,
Gul hy och granna band.»

(*Ridån faller.*)

STOCKHOLM. TRYCKT HOS C. M. THIMGREN, 1856.

Utdrag ur

Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning,

angående förbud mot offentligt uppförande, utan egarens tillstånd, af svenskt dramatiskt, eller för skådeplatsen författadt musikaliskt arbete;

Gifven den 20 Juli 1855.

Wi OSCAR, etc. etc., göre veterligt:

§ 1.

Svenskt dramatiskt arbete må ej offentligen uppföras, med mindre författaren dertill lof gifvit. Vid författarens död upphöre detta förbud; dock så, att, om författaren låtit genom tryck offentliggöra arbetet, men aflider innan fem år förflutit efter det år, då tryckningen skedde, hans arfvingar ega tillgodonjuta samma skydd under den tid, som derå kan återstå. Har författare låtit trycka arbetet, utan att gifva sig offentligen tillkänna, vare det, sedan fem år förflutit efter det, då tryckningen skedde, en hvar tillåtet att arbetet offentligen uppföra.

Öfversättare anses lika med författare. Har författare öfverlåtit sin eganderätt till annan person, inträde denne i den rätt, författaren egt.

§ 2.

Den, som, i strid med stadgandet uti § 1, utan egarens lof offentligen på skådeplats uppförer eller låter uppföra sådant dramatiskt arbete, hvarom i näst föregående §. sägs, eller någon betydligare del deraf, gifve för hvarje gång i skadestånd till egaren så mycket, som vid tillfället, då uppförandet skedde, influtit, utan afdrag för några kostnader eller för annat arbete, som kan vara vid samma tillfälle uppfördt. Kan beloppet deraf ej skyndsamt utredas, varde skadeståndet bestämdt efter annan grund, som skälig pröfvas. Lägsta belopp, hvartill skadestånd för hvarje gång sättas må, vare Tjugufem Riksdaler Banko, äfven om så mycket bevisligen ej influtit.

§ 3.

Hvad sålunda om dramatiskt arbete är stadgadt, gälle ock för sådant musikaliskt arbete af Svensk författare, som är för skådeplatsen afsedt.

§ 4.

Denna Författning eger ej tillämpning på arbete, som härförinnan blifvit offentligen uppfördt.

Svenska Theatern.

№		sk.
1.	*Magister Bläckstadius.* Lustspel i 2 akter	16.
2.	*Läkaren.* Skådespel i 4 akt.	24.
3.	*En Födelsedag på Gäldstugan.* Lustspel	16.
4.	*Rika Morbror.* Lustspel i 2 akter	16.
5.	*Engelbrekt och hans Dalkarlar*	24.
6.	*Stockholm, Westerås och Upsala*	16.
7.	*Herr Dardanell och hans upptåg på landet*	16.
8.	*1846 och 1946*	16.
9.	*Jernbäraren.* Skådespel	16.
10.	*Hittebarnet.* Lustspel	16.
11.	*Positivhataren*	16.
12.	*Jenny eller Ångbåtsfärden.* Samtl. af A. BLANCHE.	12.
13.	*Mäster Smith,* af J. Jolin	32.
14.	*Det otroliga.* Lustspel af K. Kullberg	16.
15.	*Femhundra Riksdaler Banko,* af M. Cramær	16.
16.	*En half million.* Lustspel af samme författare	16.
17.	*Symamsellerna,* af dens.	24.
18.	*Barnhusbarnen,* af J. Jolin.	44.
19.	*Bröstkaramellerna,* af dens.	16.
20.	*Flickorna på Söder*	16.
21.	*En revolution i månan*	16.
22.	*Profbladet el. Frihetens lön.*	12.
23.	*Polkander i Stockholm*	16.
24.	*Carl XII vid Pultava eller sista resursen*	16.
25.	*Tidens Strid*	16.
26.	*Polkander och hans Fru*	16.
27.	*Döden Fadder,* af Blanche.	16.
28.	*Komedianterna,* af dens.	16.
29.	*Den politiske kocken,* af dens.	16.
30.	*Flickorna på Norr*	16.
31.	*Efter femtio år,* af Z. Topelius	1 R:dr —
32.	*Gustaf Adolf och Seaton*	24.
33.	*En nyårsmorgon i Storkyrkotornet*	12.
34.	*Lilla Apan.* Vådevill	12.
35.	*En Knalleffekt*	12.
36.	*Örebro fåfänga,* af J. Jolin.	16.
37.	*Hin Ondes gåfva,* af F. Hedberg	16.
38.	*Min vän Löjtnanten,* af dens.	16.
39.	*När man inte har pengar,* af dens.	16.
40.	*Också en Profet*	16.
41.	*Och ändå rör det sig*	12.
42.	*Fyra dagar af konung Gustaf III:s regering*	24.
43.	*Tidningsskrifvaren*	24.
44.	*Läsarepresten*	24.
45.	*Längtan efter äfventyr*	24.
46.	*En midsommarnatt i Dalarne*	16.
47.	*En natt i Falkenberg*	16.
48.	*En god uppfostran*	16.
49.	*Aprilnarrit*	16.
50.	*För sent!*	16.
51.	*I Bohuslänska Skärgården.*	16.
52.	*Kusinen eller Studentäfventyret*	16.
53.	*Blekingsflickan*	16.
54.	*Tiggarflickan*	16.
55.	*Den grå Paletån*	16.
56.	*Lefve Fåfängan!*	16.
57.	*Nyårsnatten på Mosebacke.*	16.
58.	*Valborgsmesso-aftonen*	24.
59.	*En Hufvudpassion*	16.

Särskildt utgifne äro:

Dackefejden. Skådespel.	1 R:dr.	—
Kungslenafärden. Tragedi af Per Sparre	1 R:dr.	—
Frieri och förställning		16.
En bengalisk Tiger		16.
Den resande Studenten, eller Åskvädret		16.
Maskeraden i Vindskammaren		16.
Studenten och hans Älskarinna.		12.
Amuletten eller ett paradis på vinden		12.
Regentens Dotter, af A. Dumas.		16.
En blåstrumpa för 200 år sedan, af G. H. Mellin		16.
Inqvarteringen. Lustspel i 1 akt.		20.
Lilla Bertha eller öm och sedlig modersvård		16.
Min hustrus andre man		16.
Malins Korgar, af A. Säfström.		12.
Malins Bröllop		12.
Rosen på Kungsholmen		12.
Dottersonen		16.
Grannarne, af Blanche.		12.
Nipperboden, af Säfström		12.

